

VOJENSKO-HISTORICKÁ ČÁST

Redakce Vojenské myslí připojuje k tomuto číslu 7 schemat vztahujících se k dukelské operaci, o níž již vyšlo mnoho článků a úvah, ale většinou bez podrobnějších náčrtů ukazujících průběh této operace.

Připojených schemat je možno využít k promítnutí epidiaskopem při přednáškách, které budou prováděny při příležitosti 10. výročí dukelské operace.

Redakce Vojenské myslí zvláště upozorňuje na hodnotný článek o dukelské operaci, otištěný v 3. čísle Sborníku Historie a vojenství, který vyšel v srpnu t. r. a na článek majora Miloše Kohouta „Dukla, pramen nejživější a nejslavnější tradice naší lidové armády“, otištěný v 9. čísle časopisu Lidová armáda 1954.

VELKÝ POCHOD ČÍNSKÉ RUDÉ ARMÁDY

Nadporučík Alexandr Šolochov

Dne 16. října letošního roku bude tomu 30 let, co čínská Rudá armáda zahájila evakuaci Ústřední sovětské oblasti Tiang-si v jihovýchodní Číně a nastoupila svůj dlouhý legendární Veliký pochod na severozápad. Na severozápadě Číny v provinciích Šen-si, Kan-su a Ning-sia¹⁾ byla zřízena rozsáhlá sovětská oblast, která se stala základnou boje čínského lidu proti japonské agresi v severní Číně.

*

Čínský lid, inspirovaný vítězstvím Velké říjnové socialistické revoluce, pozvedl se k rozhodnému boji proti imperialistickému a feudálnímu otroctví za nezávislost své země a za nastolení lidově demokratického zřízení. Do čela tohoto boje se postavil čínský proletariát vedený Komunistickou stranou Číny.

Započala první fáze čínské revoluce, která měla charakter buržoasně demokratický. Přesto však byla revolucí nového typu, protože byla proti-imperialistická a protifeudální a účastnily se jí široké lidové masy pod vedením proletariátu. Jednou z etap této t. zv. novodemokratické revoluce byla i revoluce let 1925 až 1927, která skončila dočasnou porážkou, protože buržoasie zradila. Dočasná porážka revoluce však neznamenalá úplné vítězství reakce. Již koncem roku 1927 a počátkem roku 1928 vznikala nová revoluční ohniska. Revoluční boj čínského lidu pokračoval.

Protože Čína byla velkou roztržštěnou polokoloniální a polofeudální zemí, kde byl slabě rozvinutý průmysl a neexistovala demokracie, musel být hlavní formou boje v čínské revoluci ozbrojený boj, hlavní formou organizace a nejdůležitějším činitelem v boji čínských dělníků a rolníků za své osvobození revoluční armáda. Proto ukazuje soudruh Stalin v čínské komisi Exekutivy Komunistické internacionály, že komunisté musí věnovat zvláštní pozornost práci v kantonské revoluční armádě.²⁾

¹⁾ Názvy čínských provincií jsou psány podle transkripce užitá v Malém politickém atlasu světa, mapa 86. (Vydal Státní zeměměřičský a kartografický ústav v Praze 1952.)

²⁾ Kantonskou revoluční armádou je myšlena armáda Kantonské jižní republiky.

Soudruh Stalin říká: „Předně musí čínští komunisté všemožně zesílit práci v armádě a dosáhnout toho, aby se armáda stala skutečným a vzorným nositelem ideje čínské revoluce... Za druhé se musí čínští revolucionáři včetně komunistů rázně chopit studia vojenského umění, neboť vojenské umění je teď v Číně nejdůležitějším faktorem čínské revoluce. Čínští revolucionáři a tedy i komunisté se musí naučit vojenskému umění proto, aby mohli postupně pronikat kupředu a zaujmout v revoluční armádě ta či ona vedoucí místa. V tom je záruka, že revoluční armáda v Číně půjde správnou cestou přímo k cíli.“³⁾

Soudruh Stalin dával čínským komunistům cenné rady i v rolnické otázce. Rolnictvo v Číně představuje 80% obyvatelstva a zaujímá rozsáhlé zemědělské oblasti, které jsou nejdůležitějšími posicemi čínské revoluce. V souvislosti s tím obracel soudruh Stalin pozornost čínských komunistů na ohromný význam vlivu armády na rolnictvo: „Čínská revoluční armáda je onou silou, která první proniká do nových provincií, která se první dostává mezi skutečné rolnické masy a podle níž rolníci především posuzují novou moc, její špatné nebo dobré stránky.“⁴⁾ Proto již v létě 1927 začal Mao Ce-tung a jiní komunisté organisovat dělnické a rolnické ozbrojené oddíly. Komunisté Ču Te, Čou En-laj, Cholung a jiní doplňovali a upevňovali revoluční oddíly národně revoluční armády, která byla pod jejich velením.

Když vukanská vláda⁵⁾ přešla do tábora kontrarevoluce, povstalo 1. srpna 1927 v Nanchangu (hlavní město provincie Ťiang-si) pod vedením komunistů 30 tisíc bojovníků národně revoluční armády. Ti se pak stali základem skutečně revoluční lidové armády. Proto čínský lid oslavuje 1. srpen 1927 jako den zrodu čínské lidové armády.

Po porážce revoluce z let 1925 až 1927 věnuje Komunistická strana Číny čím dál tím větší pozornost upevnění ozbrojených sil. V roce 1928 je z oddílů Mao Ce-tungových a Ču Teových vytvořena dělnicko-rolnická Rudá armáda.

Opírajíc se o Rudou armádu vytváří KS Číny do roku 1930 15 revolučních opěrných základů v provinciích Chu-pej, Chu-nan, Kuang-si, An-chaj, Che-nan, Šen-si s Ústřední sovětskou oblastí v provincii Ťiang-si. Na území sovětských oblastí jsou vytvořeny orgány lidové moci, které plní funkci demokratické diktatury dělníků a rolníků. Půda velkostatkářů je zkonfiskována a rozdělena mezi pracující rolníky. Za podpory rolníků se z Rudé armády stává velká a silná armáda.

Úspěchy sovětského hnutí vyvolávají nepřítelnu zuřivost kuomintangské reakce. Kuomintanci začínají za pomoci svých imperialistických chleboďárců organisovat proti sovětským oblastem a Rudé armádě vojenská tažení. Tak v období let 1930 až 1932 organisoval Čankajšek 4 tažení s cílem rozdrtit Rudou armádu a zlikvidovat sovětské oblasti. Tato 4 tažení však Rudá armáda úspěšně odrazila a kuomintangská vojska utrpěla zdrcující porážky. V průběhu těchto bojů se Rudá armáda ještě více upevnila a její počet vzrostl do roku 1933 na 300 000 bojovníků. Při úspěšných bojích byly rozšířeny její revoluční opěrné základny.

Čím je možno vysvětlit, že špatně vyzbrojené oddíly Rudé armády vítězily nad početně silnějším a materiálně vybavenějším nepřítelem?

³⁾ J. V. Stalin, Spisy sv. 8, Svoboda, Praha 1952, str. 352.

⁴⁾ J. V. Stalin, Spisy sv. 8, Svoboda, Praha 1952, str. 358.

⁵⁾ Jde o levokuomintangskou vládu v druhé etapě čínské revoluce v letech 1925 až 1927, která měla sídlo ve Vukanu.

1. Stmeleností, disciplinovaností a oddaností bojovníků a velitelů Rudé armády veliké věci čínského lidu.

2. Podporou rolnictva, neboť boj Rudé armády byl bojem za jejich zájmy.

3. Použitím správné taktiky.

Mao Ce-tung v Strategických otázkách revoluční války ukazuje na některé hlavní zvláštnosti revoluční války v Číně, které určily vedoucí linii a mnohé strategické a taktické zásady vedení revoluční války v Číně.

První zvláštnost revoluční války v Číně — velická koloniální země, která prožila velkou revoluci a rozvíjí se hospodářsky nerovnoměrně; druhá — silný nepřítel; třetí — slabá Rudá armáda; čtvrtá — agrární revoluce. „První a čtvrtá zvláštnost,“ říká Mao Ce-tung, „poskytují Rudé armádě možnost, aby se rozvíjela a zvítězila nad svými nepřáteli, kdežto druhá a třetí zvláštnost způsobují, že se Rudá armáda nemůže rozvíjet velmi rychle a velmi rychle vítězit nad svými nepřáteli, jinými slovy, určují vleklý charakter války...“⁶⁾

Proto podstatou taktiky Rudé armády byly zásady partyzánského boje. Při útoku silnějšího nepřítele oddíly Rudé armády ustupovaly. Jestliže se nepřítel zastavoval — Rudá armáda jej ohrožovala. Ukázal-li nepřítel známky únavy — Rudá armáda jej drtila. Ustupoval-li nepřítel — Rudá armáda jej pronásledovala.

Na počátku třicátých let zesílila japonská agrese. Roku 1931 byla okupována severovýchodní Čína⁷⁾ a roku 1933 provincie Džehol. Nepřítel čínského lidu Čankajšek a jeho klika místo aby kladli odpor japonské agresi, organizovali v říjnu 1933 nové již páté tažení proti Rudé armádě a sovětským oblastem. Příprava pátého tažení trvala téměř rok. Přípravy pochodu se aktivně zúčastnili němečtí, američtí, japoňští a angličtí imperialisté. Spojené státy americké poskytly Čankajškovi pod rouškou t. zv. „pšeničné a bavlněné půjčky“ 50 milionů dolarů a 40 milionů dolarů v rámci „letecké půjčky“. Kromě toho dostala Čankajškova vojska moderní americkou výzbroj a 150 letadel. Na Čankajškovo pozvání přijeli do Číny ve funkci poradců fašističtí důstojníci v čele s Ludendorfovým žákem, katem Bavorské republiky rad, generálem von Seecktem. V Seecktově suíte kromě 100 důstojníků německého generálního štábu byli generálové Falkenhausen, Kriebel, Wetzel a Hitlerův přítel plukovník Bauer. Generál Seeckt byl jmenován náčelníkem štábu Čankajškových vojsk.

Von Seeckt vypracoval nový plán boje s Rudou armádou, podle něhož se kuomintanská vojska měla „vyhýbat přímým čelním operacím“. „Když se vaše vojska setkají s Rudou armádou v otevřeném boji,“ říká Seeckt kuomintanským generálům, „vzdávají se do zajetí i se zbraněmi, kterými vás zásobujeme.“ Proto měly být podle Seecktova plánu sovětské oblasti obklíčeny, blokadou vyhladověny a převahou techniky poraženy. Čankajškovy armády měly být soustředěny proti Ústřední sovětské oblasti Tiang-si, kterou chtěl Seeckt obklíčit opěrnými body a celým

⁶⁾ Mao Ce-tung, Vybrané spisy 1, Státní nakladatelství politické literatury 1954, str. 269.

⁷⁾ To jest území bývalého Mandžuska.

systémem opevnění. Tím měly být zúženy manévrovací schopnosti Rudé armády. Hlavní úkol neviděl Seeckt v obsazení území, nýbrž ve zničení živé síly Rudé armády. Živá síla Rudé armády měla být zničena letectvem.

Aby bylo zabráněno demoralisaci Čankajškovy armády stykem s obyvatelstvem, byly do Ústřední sovětské oblasti vyslány oddíly, které nerozuměly místnímu dialektu. V oblastech hraničících se sovětskými okresy měla být vytvořena široká síť policejních špiónských organizací.

Tato „nová Seecktova strategie a taktika“ je známa z dějin války Anglie proti Burské republice vedené v letech 1899 až 1902. V jižní Africe „pacifikovala“ totiž anglická armáda Burskou republiku tak, že postupovala s velkými silami zcela soustavně, dobývala nových a nových malých oblastí, upevňovala se v nich a pak prováděla další výpad. Dobytím nových území obkličovala burskou armádu. Civilní obyvatelstvo odzbrojovala a soustřeďovala do koncentračních táborů.

Kontrarevoluce zmobilisovala proti Ústřední sovětské oblasti Ťiang-si ohromné síly — sedmisettisícovou armádu o 70 divisích a osm zvláštních brigád technických oddílů a letectva. Proti Ústřední sovětské oblasti útočilo na 300 letadel řízených americkými a kanadskými letci.

Proti sedmisettisícové Čankajškově armádě stála v Ústřední sovětské oblasti Ťiang-si 1., 3. a 5. armáda a 7., 8. a 9. armádní sbor. Rudá armáda v Ťiang-si neměla víc než 150 tisíc mužů, neměla protiletadlová děla a bojeschopná letadla.

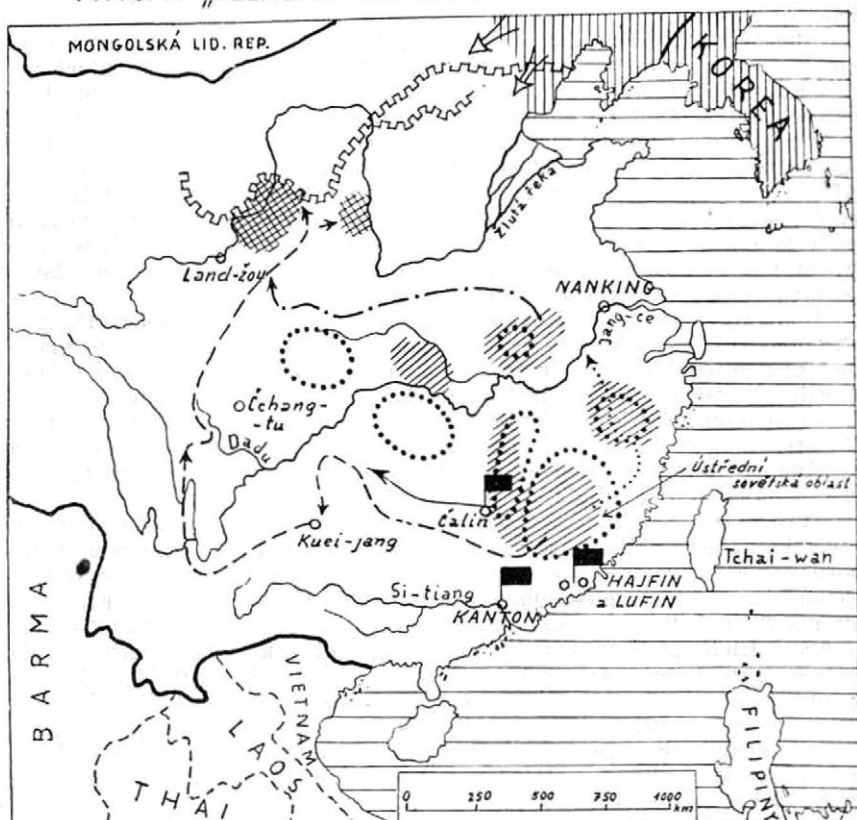
Páté tažení trvalo téměř půl roku. Byla období, kdy byla Ústřední sovětská oblast obkličena ze všech stran. Její území bylo pustošeno bombardováním a zamořováno otravnými plyny. Rudá armáda krvácela. Blokáda Ústřední sovětské oblasti způsobovala těžkosti nejen vojenského, ale i nevojenského rázu, jako nedostatek potravin, soli a p. Avšak hlavní těžkosti Rudé armády nebyly způsobeny ani tak novou taktikou nepřitele, jako chybnou taktikou samé Rudé armády. Soudruh Mao Ce-tung o tom říká: „Vedli jsme s početně nás převyšujícím protivníkem posílní válku, zatím co Rudá armáda nebyla k takovému vedení boje ani technicky, ani takticky připravena. Pro tuto chybu a pro početní a technickou převahu protivníka stala se situace Rudé armády v Ťiang-si roku 1934 krajně nepříznivou.“⁷⁾

Proto se velení čínské Rudé armády a sovětská vláda rozhodla evakuovat Ústřední sovětskou oblast. Vláda sovětských okresů přijímajíc toto rozhodnutí vycházela z toho stanoviska: Japonci uchvátili Mandžusko a připravovali se ke vpádu do severní Číny. Čína se ocitla v nebezpečí. Proto pokládala vláda sovětských okresů a vedení KS Číny za svou povinnost postavit se do čela boje proti imperialistické agresi. Bylo přijato rozhodnutí o přechodu Rudé armády z Ústřední sovětské oblasti na západ do provincie S'-čchuan a tamodtud dále na severozápad do provincií ohrožených japonskou agresi. Smyslem severozápadního pochodu bylo tedy rozvinutí jednotné protijaponské fronty na záchranu vlasti (viz náčrt na str. 108).

Tato operace skrývala v sobě nesmírné obtíže. Bylo třeba odlákat pozornost nepřitele, prolomit blokádu, odvést tímto průlomem hlavní sílu Rudé armády a urazit za nepřetržitých bojů dalekou cestu. Kromě toho bylo třeba odvést na západ i další oddíly Rudé armády, které bojovaly v různých provinciích jižní a střední Číny.

⁷⁾ Mao Ce-tung, Biografičeskij očerk, str. 56.

NÁČRT „VELKÉHO SEVEROZÁPADNÍHO POCHODU“

LEGENDA:

SOVĚTSKÉ OBLASTI ČÍNY:

- ////// v r. 1930 - 1932
- v r. 1933 - 1934
- ▨ v r. 1936
- ~~~~~ Velká Čínská zed'

- Trasa Velikého severozápadního pochodu hlavních sil Čínské Rudé armády
- Pochod Sun-Hai-Duna (25. „Pionýrský“ sbor)
- Rejd Fang-Či-mina, Lo Ping-hueje a Pin De-chuje
- Rejd Sian-Kche
- ||||| Oblast okupována Japonci
- ↓ Hlavní směry japonské agrese do Číny
- Místa prvních sovětů v Číně

Rudá armáda skvěle splnila tento veliký úkol. Hrdinný průlom a únik z obklíčení kuomintanských vojsk řízených generálem Seecktem, je jednou z nejvýznamnějších stránek dějin bojů Rudé armády. Aby mohly hlavní síly uniknout z obklíčení, bylo třeba rozvinout nejdříve manévrovací a partyzánské boje na bocích a v týlu nepřítele. V červenci prolomil proto obklíčení pod velením Lo Ping-hueje 9. a 7. armádní sbor, stojící na jihu provincie a vstoupil do provincie Fu-tien. Operace byla tedy vedena opačným směrem, než kudy měl jít zamýšlený pochod na severozápad. Účelem bylo odvést pozornost protivníka. Po splnění tohoto úkolu se Lo Ping-huej spojil s armádou sovětské oblasti v severovýchodní části provincie Tiang-si — s 10. armádním sborem Fang-Č'-minovým. Poté začala obě vojska, jež byla v týlu nepřítele, zasazovat boční údery nejdůležitějším komunikacím nepřítele. To přinutilo Seeckta stáhnout síly z hlavní fronty proti ústřední sovětské oblasti a vrhnout je proti Rudé armádě, která bojovala v jeho týlu. A tak odvádění Seecktových vojsk umožnilo hlavním silám Rudé armády — 1., 3. a 5. armádě — opustit Ústřední sovětskou oblast a nastoupit zamýšlený pochod na severozápad.

Druhý manévr byl proveden v srpnu 8. armádním sborem Siao Kche. Cílem této operace bylo proniknout do sovětských okresů na západních hranicích provincií Chu-pej a Chu-nan, kde se měl 8. armádní sbor spojit s vojsky druhé armády Cho-Lungovy. Území, na němž operovala vojska Siao Kche a Cho Lunga, stalo se jakýmsi mostem mezi Ústřední sovětskou oblastí v Tiang-si a sovětskou oblastí v S'-čchuanu, kam mířily hlavní síly Rudé armády. Oddíly Rudé armády rozvinuly v průběhu těchto operací širokou agitační kampaň pod hesly: „Číňané nezabíjejte Číňany!“, „Všem armádám! Posílejte své představitele k projednání otázky odporu japonské agresi!“.

V říjnu 1934 zahájily hlavní síly Rudé armády svůj legendární „Velký pochod“. Díky tomu, že Lo Ping-huej a Fang-Č'-min poutali nepřátelská vojska, mohly hlavní síly Rudé armády opustit organizovaně Ústřední sovětskou oblast.

Severozápadní pochod měl nesmírný propagační význam, neboť vnášel do mas ideje agrární revoluce a protijaponské osvobozené války. Společně s bojovníky Rudé armády, veliteli, stranickými pracovníky a pracovníky sovětů šly na severozápad i tisíce rolníků. Mnoho bojovníků zůstalo v Tiang-si jako velitelé partyzánských odřadů, které pokračovaly v boji proti kuomintanským vojskům.

Svůj pochod zahájila Rudá armáda na podzim za nepřetržitých dešťů. Pochody se konaly hlavně v noci, aby oddíly byly bezpečné před pronásledováním Seecktovým letectvem. Rudá armáda musela prolomit čtyři přehradné linie kuomintanských vojsk. Rudá armáda šla za nepřetržitých bojů provinciemi Tiang-si, Chu-nan, Kuang-si a Kuej-čou do provincie S'-čchuanu. V této provincii se spojila se 4. armádou, která se tam usadila za čtvrtého kuomintanského tažení. Čankajšek poslal proti Rudé armádě neustále nové a nové oddíly. U řeky Ladu v provincii S'-čchuan rozhodlo se velení Čankajškových vojsk zničit stůj co stůj Rudou armádu. Po celé délce severního břehu řeky byly rozloženy Čankajškovy oddíly. Řeka byla široká a kuomintanci vzali všechny loďky na severní břeh. Oddíly Rudé armády měly jen tři loďky, takže se jen nevelkému oddílu podařilo přepravit na severní břeh. Velení kuomintanců tam mohlo soustředit značné síly a zničit Rudou armádu. Proto se velení Rudé armády rozhodlo odejít na západ, tam, kde řeka protékala hor-

ským průsmykem, nad nímž visel řetězový most. Kuomintanci však most zpola rozebrali a na druhém břehu postavili kulomety. Přesto se třicet hrdinů čínské Rudé armády rozhodlo přelézt na druhý břeh po řetězech mostu, nehledě na nebezpečí nepřátelské kulometné palby. Pověřiví nepřátelští vojáci nevěřili svým očím. Jejich vlastní bojový duch byl podlomen, a když bylo jejich postavení zasypáno ručními granáty, začali ustupovat. Rudá armáda musela svést desítky krvavých bojů, násilně přejít čtyřicet řek, razit si cestu přes vyprahlé pouště a přes osmnáct skalnatých pohoří, kam ještě nevstoupila lidská noha. Mao Ce-tung v rozhovoru se sovětským novinářem R. Karmem řekl o Velikém pochodu: „Šli jsme při velkém pochodu bosí, hladoví, šli jsme celé týdny po planoucích makových polích. Jedli jsme maková semena, která nás sytila a opíjela.“

Během Velikého pochodu utrpěla Rudá armáda velké ztráty. Při zahájení Velikého pochodu měla kolem 300 000 lidí a po ukončení pochodu necelých 30 000. Velikost ztrát byla způsobena také používáním přímočarého pohybu a nedostatečným manévrováním za pochodu.

Proto také byly v lednu 1935 na rozšířeném zasedání politbyra ÚV s představiteli velení v Cu-ni provincie Kuej-čou) odstraněny z vedení strany „levé“ živly, které se dopustily chyb nejen v otázkách vojenských, ale i v otázkách politických. Zasedání přijalo rozhodnutí, že za nastalé situace je hlavním úkolem Rudé armády boj s japonskými imperialisty.

Dne 15. června 1935 se hlavní síly Rudé armády spojily s oddíly Rudé armády, které byly v provincii Š'čchuan; po krátkém odpočinku začala druhá etapa pochodu do provincie Šen-si.

V roce 1936 dorazily do provincie Šen-si všechny oddíly Rudé armády po pochodu dlouhém 12 500 km. Tak se na dalekém severozápadě soustředily oddíly Rudé armády; vznikla tam nová sovětská oblast Šen-si, Kan-su, Ning-sia. Ze všech oddílů Rudé armády na severovýchodě vznikla pak slavná 8. lidově revoluční armáda pod velením Ču Tekovým. V jiho-východních čínských provinciích zůstaly portyzánské odřady, z nichž později vznikla 4. protijaponská lidově revoluční armáda, která se stala mohutnou oporou protijaponského hnutí v těchto oblastech.

Historický význam Velikého severozápadního pochodu je v tom, že znamená krach pátého Čankajškova protilidového tažení a mocný vzestup hnutí na obranu Číny proti japonským agresorům. Byla zachována čínská Rudá armáda, ozbrojený předvoj čínského lidu, vítěz nad Japonci a později i nad americko-čankajškovskými bandami.

